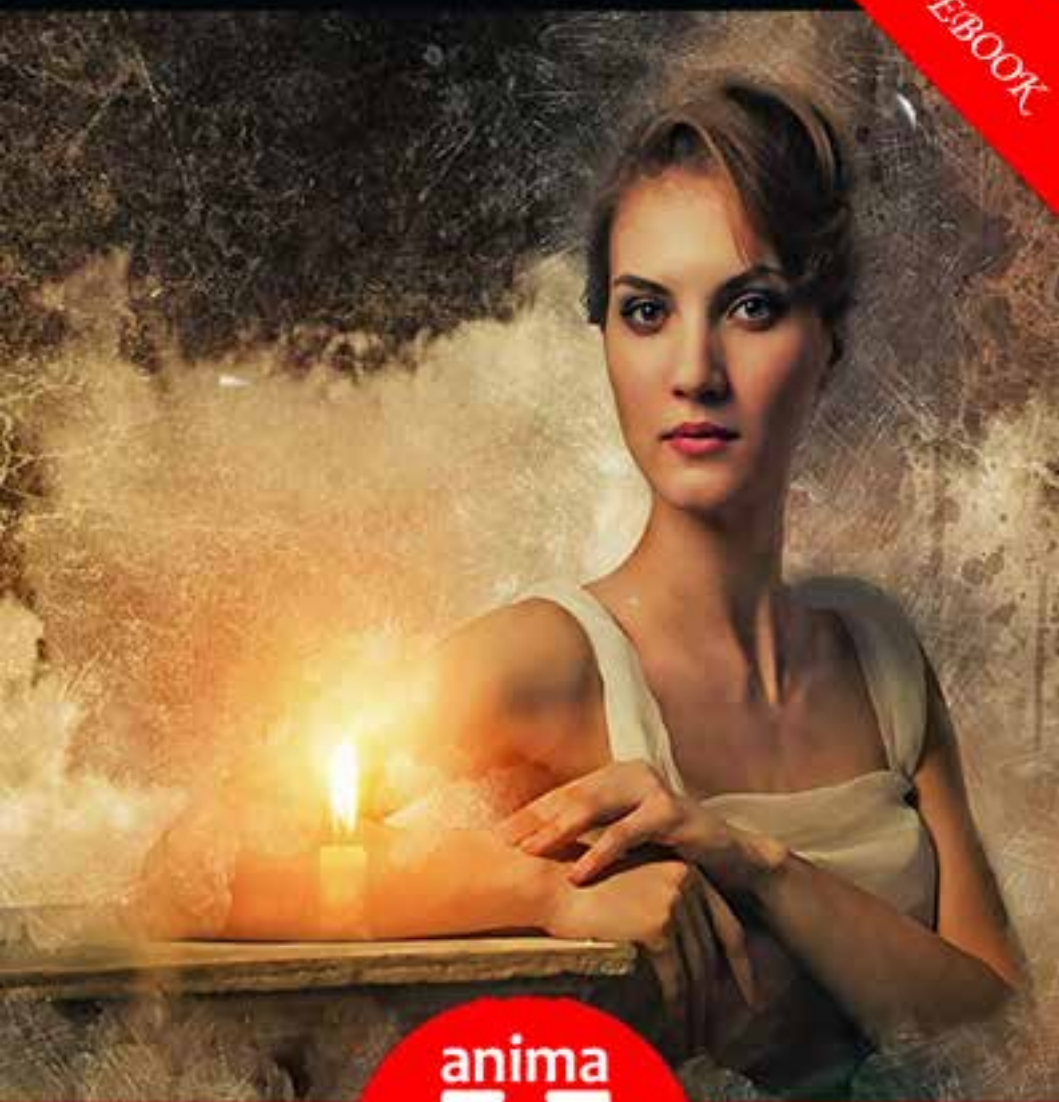

ΝΙΚΟΛΙΝΑ ΛΕΚΚΑ

FREE EBOOK

anima

ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Η Τιχσεμή της Σμύρνης

ΝΙΚΟΛΙΝΑ ΛΕΚΚΑ

Η Γ ι α σ ε μ ή τ η ς

Σ μ ύ ρ ν η ς

Βασισμένο στο θεατρικό έργο της συγγραφέως με τίτλο

«Μικρασιάτισσα γυναίκα»

ANIMA FREE EBOOK

Συγγραφέας: ΝΙΚΟΛΙΝΑ ΛΕΚΚΑ

© Anima Εκδοτική

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: ab.book@rt

Σελιδοποίηση: ab.book@art

Επιμέλεια και διόρθωση κειμένων: Φιλολογική Ομάδα
Επιμέλεια ηλεκτρονικής έκδοσης: Μάρκος Ασλανίδης

ηλεκτρονική έκδοση
Δεκέμβριος 2021

ISBN : 978-618-5503-62-8

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου σύμφωνα με το άρθρο 51 του Ν. 2121/1993. Απαγορεύεται ακόμα η διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, αναμετάδοση και παρουσίαση σε κοινό και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Αθήνα

τηλ: 2112673259

www.animapublications.gr

info@animapublications.gr

Στις προσφυγικές κατοικίες μιας μικρής παραθαλάσσιας ελληνικής πόλης το 1930 και στην αυλή ενός χαμόσπιτου, μια γυναίκα γύρω στα 30, αναστατωμένη, συφοριασμένη, έχει σωριαστεί σε μια καρέκλα και μονολογεί. Γιασεμή τη λένε, όνομα μυρωδάτο και ομορφιά λαχταριστή, ανατολίτικη. Πλούσιες οι γυναικείες χάρες της σκορπίζουν επιθυμία καθώς περπατεί και τραβούν τα βλέμματα των αντρών από πόθο και των γυναικών από ζήλια. Η ίδια αδιαφορεί και σκέφτεται τη βαριά μοίρα της. Ταλαίπωρη στην πατρίδα της τη Σμύρνη, δύο φορές δύσμοιρη στην Ελλάδα που βρέθηκε ξεριζωμένη, χωρίς άντρα με ένα παιδί στην αγκαλιά.

Μια γειτονιά ολόκερη ίδια σπίτια σαν κουτιά. Μέσα στοιβαγμένες ανθρωπίνες ψυχές που έχουν αφήσει βίαια την πατρίδα τους για ένα ταξίδι χωρίς προσορισμό και χωρίς έλεος. Μπουλούκια τους ξέβραζαν τα κύματα στις ακτές και οι συμπατριώτες τους, τους υποδέχονταν με καχυποψία και δυσπιστία. Τους παραχωρούσαν μια περιοχή και εκεί ξεκινούσε ένας ασταμάτητος αγώνας επιβίωσης και αναζήτησης της αξιοπρέ-

πειας. Θαρρείς και οι κάτοικοι της «Παλαιάς Ελλάδας» είχαν μόνο το προνόμιο της καθαρότητας του Έθνους.

Σε αυτά τα σπιτάκια με τις λιγοστές ανέσεις, κάποια θύμιζαν και παράγκες, αν θέλει κάποιος να τα περιγράψει με ειλικρίνεια, ήταν τακτοποιημένα όμορφα αναμνήσεις, όνειρα, ελπίδα και προσδοκία για ένα καλύτερο αύριο. Αυλές ασπρισμένες και χρωματιστές γλάστρες με λουλούδια ευωδιαστά φιλοξενούσαν γέλια, χαρές μα και κλάματα, πόνο, θλίψη, απώλεια. Μόνη παρηγοριά ότι μοιράζονταν κοινά βάσανα και αγωνίες και έτσι η δυστυχία αν είναι ίδια μοιράζεται στις πλάτες και μοιάζει πιο υποφερτή. Κι ύστερα οι μυρωδιές από τα μπαχάρια, τα γλυκά και τα σερμπέτια έκαναν τα κεφάλια να γυρνούν, ενώ οι αμανέδες, ύμνος σε έναν θεό που προς το παρόν τους είχε εγκαταλείψει.

Σε μια τέτοια γειτονιά ζούσε και η Γιασεμή με τον γιο της. Σε μια τέτοια αυλή έβγαινε καθόταν με τα λουλούδια της, το τσίγινο τραπεζάκι της και δυο καρέκλες ξύλινες. Είχε γυρίσει αναστατωμένη από την εκκλησία, ανήμερα στου Σταυρού σήμερα και μουρμούριζε. Μονάχη της αναρωτιόταν, τραβώντας τη φούστα της προς τα κάτω και φτιάχνοντας την ποδιά της. Ο μονάκριβος γιος της μέσα στο σπίτι μελετούσε τα μαθήματά του.

«Λες να ήταν αυτός; Μπα αδύνατο μου φαίνεται, σίγουρα κάποιο λάθος θα έκανα. Τα μάτια μου με γέλασαν. Η επιθυμία όλα αυτά τα χρόνια, ο πόνος που κρύβω μέσα μου με έκαναν να ονειρεύομαι ξύπνια».

Σκυθρωπιάζει και μάταια προσπαθεί να μην ξεσπάσει σε κλάματα. Όχι, όχι αυτό δεν ήταν όνειρο, εφιάλτης ήταν.

«Τόσος πόνος, τόση αδικία, τόση μοναξιά, τόση πίκρα και απογοήτευση!».

Τελικά δεν κρατήθηκε και ξεσπάει σε κλάματα. Μια γειτόνισσα που περνά έξω από το σπίτι την ακούει και πλησιάζει. Ανατόλια τη λένε, είναι μεγαλύτερη σε ηλικία και τις δένουν τα ίδια βάσανα, ο ίδιος πόνος. Είναι ο μόνος άνθρωπος που εμπιστεύεται και ανοίγει την καρδιά της. Την πλησιάζει τη χαϊδεύει τρυφερά και τη ρωτά:

«Τι είναι Γιασεμή μου; Κοκόνα μου, όμορφη μελαχρινή μου ποιος σου βρεξε τα μάτια; Μήπως είναι άρρωστο το παιδί, να φωνάξουμε το γιατρό; Μη νοιάζεσαι για τα λεφτά έχω δει πώς σε γλυκοκοιτάζει. Δεν πρόκειται να πάρει δραχμή, ούτε δεκάρα τρύπια. Αχ κυρά μου, όλος ο μαχαλάς ζηλεύει την ομορφιά σου και κάθε κακομούτσουνη σε φθονεί και μονολογεί πως αν ήταν αυτές στη θέση σου θα τις προσκυνούσαν οι νοικοκυραίοι και οι αφεντάδες της πόλης. Όμως εσύ Γιασεμή μου σαν λουλούδι ευωδιαστό σκορπάς χάρη και αρώματα με μάτια υγρά και μαραΐνεσαι. Περνάνε τα άτιμα τα χρόνια γρήγορα. Εκμεταλλεύσου τα. Οι ευκαιρίες χάνονται γρήγορα, η τύχη δε χτυπά συνέχεια την πόρτα».

Σταματά για λίγο και κάθεται σε ένα καρεκλάκι δίπλα στη Γιασεμή.

«Τελικά να φωνάξω τον γιατρό?».

«Κυρά Ανατόλια δεν χρειάζεται να τον φωνάξεις, προς λύπηση σου» και χασκογελάει ειρωνικά.

«Το άμοιρο παιδί μου δεν είναι άρρωστο, άτυχο ήταν. Ορφάνεψε όπως εσύ και όλοι σας ξέρετε, από πατέρα και προστάτη. Κι εγώ ορφάνεψα από άντρα, φροντίδα. Το δόλιο χρει-

άζεται αγάπη και όχι γιατρικό. Όσο για τον γιατρό που με ζαλίζεις, ξέρω καλά πώς με γλυκοκοιτάζει και όλοι οι νοικοκυραίοι που έχω δουλέψει στα σπίτια τους. Πες μου αλήθεια όμως, πιστεύεις ότι υπάρχει γυναίκα σε τούτη την πλάση που δεν καταλαβαίνει αν την κοιτούν, αν την ποθούν; Δεν μπορείς να μη το νιώσεις, όταν τους αρέσεις γίνονται αρπακτικά και το βλέμμα τους διαπερνάει το κορμί μας μέσα -μέσα, κοφτερό ωσάν βελόνα. Αφού με πιάνει ανατριχίλα, ο πόθος τους όσο πιο μεγάλος είναι τόσο πιο επικίνδυνος, πιο αδάμαστος, φαρμακερός. Μέχρι όμως να ικανοποιηθεί, μετά...; Μετά τίποτα, σε ξεχνούν ως να μην υπήρξες ποτέ, να μη σε άγγιξαν, να μη ξημερώθηκαν στην αγκαλιά σου, να μην έσβησαν τον πόθο τους στο κορμί σου, να μη σου μιλήσαν για αγάπη. Η επιθυμία τους τρελαίνει, τους γλυκαίνει, υπόσχονται τα πάντα και δεν τηρούν τίποτα, μετά ως να ξυπνούν από λήθαργο σε ξεχνούν...

Ξεσπά σε κλάματα και πάλι, η Ανατόλια κάνει να την αγκαλιάσει, όμως με τη στάση του κορμιού της το αρνείται και περήφανη σαν ατίθασο πουλάρι συνεχίζει:

«Καλά είμαι, έχω δει που λες και αυτές που πήραν τα μυαλά τους αέρα και ικανοποίησαν αυτούς που τους ορέχτηκαν. Κυλίστηκαν σε κρεβάτια άνομα, πήραν για δώρο κάτι μπιζουδάκια φτηνά, νταντέλες και υφάσματα. Οι κιμπάρηδες τις έντυσαν με βελούδο, μαλλί και κασμίρια από τη Λόντρα. Ύστερα όταν τις χόρτασαν, όσο και αν το ονειρεύτηκαν, οι τάχατες νοικοκυραίοι, καθαροί και αμόλυντοι έκαναν το κυριακάτικο θρησκευτικό χρέος τους αγιαζέ με τις γυναίκες τους. Αυτές έμειναν να χαϊδεύουν τα μετάξια, να φορούν τα κοσμήματα, να κοιτάζονται στον καθρέφτη κλαίγοντας, ώσπου να ξεφτίσουν

και να ξεθωριάσουν». Βυθίζει το κορμί της στην καρέκλα, είναι ολοφάνερο ότι κάτι την έχει αναστατώσει. Πίκρα κρύβουν τα λόγια της και απογοήτευση για άντρα η Ανατόλια δεν ξεγελιέται. Η πείρα της ζωής την κάνει να διακρίνει τις αλήθειες κάτω από τις λέξεις. Κάτι πόνεσε τη Γιασεμή το παρελθόν, το παρόν; Ποιος ξέρεις τι έκανε να ολόμαυρα σαν μάτια της να θαμπώσουν από θλίψη, να μοιάσουν με σκοτεινό ουρανό νύχτα χειμωνιάτικη δίχως άστρα.

«Ψυχή μου τα λόγια βγαίνουν μέσα από τα σωθικά σου και σε βαραίνουν. Αν δε σε γνώριζα τόσα χρόνια, αν δεν είχαμε φύγει μισοκαμένες στην ίδια βάρια και δεν μας είχε ξεβράσει η μοίρα σε τούτη την ακτή χωρίς υπάρχοντα, θα έλεγα πωςμίλαγες για τον εαυτό σου. Πες μου λοιπόν τι σε τάραξε και κλαίς με αναφιλητά και λυγμούς; Μήπως θυμήθηκες τον άντρα σου μετά από τόσα χρόνια; Νέα γυναίκα είσαι, το αίμα βράζει, τα νιάτα ξεχειλίζουν, το άδειο στρώμα είναι νύχτες που μοιάζει νεκροταφείο. Μήπως, λέω μήπως κόρη μου, σε μια στιγμή αδυναμίας ανοίχτηκες και εσύ σε κανένα από δαύτους; Σου γέμισε το μυαλό και την καρδιά σου όνειρα και ελπίδες, κι ύστερίς σας σκόνη τα σκόρπισε ο αέρας; Μίλα μου, άνοιξε μου τη ψυχή σου, παιδί μου σε έχω, κόρη μου, κουβέντα δεν θα μου φύγει, μιλιά. Να στο ορκίζομαι, φωτιά να πέσει να με κάψει, κακό να με βρει. Το μυστικό δεν το βαστάει η ανθρωπινή ψυχή, βαρύ σαν αλυσίδα είναι, κάτεργο και φυλακή κάνει τη ζωή να μοιάζει».

Η Γιασεμή αμίλητη φτιάχνει τις μαύρες πλεξούδες της, ισώνει την ποδιά της, αφήνει μια μεγάλη ανάσα και αποφασίζει να μιλήσει για πρώτη φορά:

«Κυρά Ανατόλια και εγώ σαν μάνα μου σε έχω, από όταν ξεβραστήκαμε όπως είπες σε τούτο τον τόπο. Που όση ομορφιά του έδωσε ο θεός άλλη τόση κακία έδωσε ο διάβολος στους ανθρώπους. Ποτέ από όταν ήρθαμε δεν μας είδαν ίσους σαν και αυτούς. Πάντα είμαστε οι άλλοι, οι ξενόφερτοι, εμείς οι παστρικές, οι άθρησκοι, οι τουρκόσποροι, οι ανατολίτες. Αγαπούσαμε την πατρίδα και όταν φύγαμε κυνηγημένοι, ρημαγμένοι, αφήνοντας βιος, νεκρούς θαμμένους και άθαφτους, ζωή, τιμή και περηφάνια, περιμέναμε μια αγκαλιά, μια αγάπη. Και τι βρήκαμε, τίποτα; Μια εκμετάλλευση, μας στοίβαξαν σαν ζώα σε παράγκες, χωρίς νερό, καθαριότητα, σχολείο και γιατρό για τα παιδιά μας. Ξέρεις τι είμαστε; Πρόσφυγες στην Ελλάδα, την πατρίδα μας».

Γελάει ειρωνικά σχεδόν σατανικά, απαξιωτικά για τη νέα πατρίδα που τόσο αγαπούσαν και προσδοκούσαν την ένωση και αυτή τους παραπέταζε σαν παρείσακτους.

«Εμείς που λαμποκοπούσαν τα σπίτια μας, μύριζαν κανέλα και μπαχάρια, τα γέλια ξεχείλιζαν και τα τραγούδια στις βεγγέρες, ό,τι έβρισκες στο Παρίσι, πρώτο ερχόταν στη Σμύρνη. Κι ήρθαμε εδώ και μας φέρθηκαν λες και είμαστε πειναλέοι και βρωμιαρέοι, οι γυναίκες ανήθικες γιατί πλένονται και αρωματίζονται. Έχεις ακούσει πώς σιγοψιθυρίζουν όταν περνάμε από μπροστά τους. Παστρικές μας ανεβάζουν, παστρικές μας κατεβάζουν. Τα παιδιά μας δεν τα πλησιάζουν στα σχολεία και τα κοροϊδεύουν που τους ξεπετάγονται λέξεις πολιτικές, τουρκόσπουρους τα βρίζουν. Άσε οι βουλευτάδες που έχουν μάθει το παραμύθι, περνούν κάθε τόσο αραδιάζουν ένα φόρτωμα υποσχέσεις και εξαφανίζονται μετά. Όλοι ψεύτες, ψεύτες.

Μα το θεό, φιλότιμο κανείς!».

«Αυτό ήταν Γιασεμή μου, σου μίλησαν άσχημα και βαλά-
ντωσες; Δεν το συνήθισες μετά από τόσα χρόνια; Και τα ψέμα-
τα ούτε αυτά τα συνήθισες;» φώναξε η Ανατόλια ενθουσιασμέ-
νη, λες και είχε βρει τη λύση στο αίνιγμα.

«Όχι καλέ δεν είναι τίποτα από αυτά, έτσι είπα τον καημό
μου για το πώς μας καλοδέχτηκαν. Έχεις δίκιο όμως, κάτι με
τάραξε, που γίνηκε πολλά χρόνια πριν. Τότε που όλα ήταν χα-
ρούμενα και αισιόδοξα με νίκες. Τότε που ο ελληνικός στρατός
μπήκε νικητής στη Σμύρνη και πήρε τη διοίκηση της πόλης.
Τότε που πιστεύαμε ότι η γη μας επέστρεψε σε αυτούς που
άνηκε και κανείς δεν φανταζόταν το κακό που θα ακολουθούσε.
Το κακό όμως ήρθε νωρίτερα, θανατικό βαρύ έπεσε παντού.
Φωτιές, στάχτες, αίμα να κυλούν ανακατεμένα στα σοκάκια,
το σπαθί να διαπερνά τα κορμιά και κραυγές απελπισίας να
ακούγονται στο λιμάνι. Χάθηκαν όλα σε μια στιγμή, οικογέ-
νιες χωρίστηκαν για μια ζωή, στοιβαχτήκαμε όπου βρήκαμε,
θαλασσοπνιγήκαμε, στάχτες που σκορπίστηκαν στα νερά του
πελάγου. Δυο ρούχα σε ένα μπόγο, βυζανιάρικα στην αγκαλιά
και ένας σταυρός, φυλαχτό στο στήθος για καλή τύχη. Ποια
τύχη όμως; Βρήκαμε απάγκιο σε μισογκρεμισμένες παρά-
γκες... Πίνει μια γουλιά νερό, κόμπιασε, κουράστηκε από τις
θύμησες, από τις καθαρές αυλές και τις βεγγέρες, τις χαρές και
τα τραγούδια της Σμύρνης. Κι ύστερα τίποτα σκοτάδι, αίμα,
στάχτες, θάνατος, κλάμα, απόρριψη, καταφρόνια. Συνεχίζει:

«Συνέβηκε λοιπόν, κυρά Ανατόλια τότε που το γέλιο και η
χαρά πλημμύριζε την κάθε μέρα μας, κάτι που μου άλλαξε
τη ζωή μια για πάντα. Πριν μου είπες ότι με φθονούν για την

ομορφιά μου. Σου λέω ότι το γνωρίζω καλά από παλιά, το 'χω νιώσει στο πετσί μου. Ο πατέρας μου ήταν φτωχός εργάτης σε σαπωνοποιείο στη Σμύρνη. Από μικρή με αγαπούσε πολύ και με φρόντιζε σαν λουλούδι, όπως έλεγε και το όνομά μου. Αυτός διάλεξε να με λένε Γιασεμή. Τη μάνα μου την έχασα νωρίς, αυτό δεν ήταν καλό. Όχι γιατί μου έλειψε η αγάπη από τον πατέρα, αλλά δεν υπήρχε ένας γυναικείος λόγος να με συμβούλεψει, να με προφυλάξει από κακοτοπιές όπως μόνο οι μανάδες ξέρουν».

«Όσο να το πεις, έχεις ένα δίκιο, είναι πιο δουλεμένο το μυαλό το γυναικείο. Η κόρη πρέπει να μάθει δυο πράγματα από τη μάνα, να την πονηρέψει.

Κουνάει το κεφάλι με επιδοκιμασία, «σωστά είναι και οι κακοτοπιές».

«Έτρεχα που λες εδώ και εκεί στους μαχαλάδες και ήμουν η Γιασεμή του Λευτέρη. Ό,τι μάζευε ο καλός μου ο πατερούλης τα χαλάλιζε για τα καπρίτσια μου. Παιχνίδια, λούσα, μου άρεσε η μουσική, μάθαινα ούτι και τραγουδούσα. Μου έλεγε ότι είχα φωνή αγγέλου και όταν γυρνούσε τα βράδια με έβαζε και του έπαιζα κανένα αμανέ». Άφησε να βγει ένας αμανές από το μέσα της, φωνή αγγέλου ταξίδεψε στα ουράνια. Σηκώθηκε, έγειρε το κεφάλι της, λίκνισε το κορμί της, ξεδίπλωσε τα χέρια της στριφογυριστά από τους ώμους ως τις παλάμες. Η φωνή της σίγασε σταδιακά και έκατσε και πάλι στην καρέικλα της, αντικριστά στην Ανατολία, στη μέση της ασβεστωμένης της αυλής.

«Αμάν γιαβράκι μου, ουρί του παραδείσου έμοιαζες σαν σηκώθηκες. Με ταξίδεψες μακριά, πολύ μακριά...! Αλήθεια για-

τί ποτέ δεν μας τραγούδησες, αφού έχεις τόσο γλυκιά φωνή, μαγική!».

Ανασήκωσε αδιάφορα τους ώμους:

«Δεν ξέρω, μάλλον δεν το 'νιωσα ποτέ για να το κάνω. Συνεχίζω λοιπόν, γράμματα, διαβάσματα και σχολεία δεν τα ήθελα με τίποτα. Τα πολλά δεν ήταν για μένα, στασιό που λένε δεν είχα. Ελεύθερη ήθελα να γυρνά δίχως περιορισμούς και σύνορα, ζήλευα τα ταξιδιάρικα πουλιά και τους ναυτικούς. Όμως κυρά Ανατόλια μου, μεγάλωνα και το αγρίμι που ήμουν άλλαζε, μεταμορφωνόταν σε γυναίκα, από κάμπια σε πεταλούδα. Το στήθος φούσκωνε και ξεπεταγόταν από τα φουστάνια, το κορμί σειόταν καθώς έτρεχα ξυπόλητη και τα πόδια ξεπρόβαλαν χυτά όταν ανασήκωνα τα ρούχα μου για να μην τα λερώσω. Η αλλαγή αυτή μου άρεσε στην αρχή γιατί ένιωθα τα βλέμματα των αντρών να με καρφώνουν, να με ξεγυμνώνουν, να με ακολουθούν σε κάθε βήμα, σε κάθε χοροπηδητό. Δεν με είχε αγγίξει ποτέ κανείς, αλλά μου άρεσε να κουνιέμαι καθώς περνούσα μπροστά από τα καφενεία, ή να σιάχνω το στήθος δήθεν ιδρωμένη από τη ζέστη. Αλίμονο μου η τρελή, που δεν ήξερα τι έκανα. Τι σήμαινε να ξεσηκώνω τους άντρες, την κάψα τους, να φουντώνω τον πόθο τους, να θέλουν να ξεθυμάνουν στο κορμί μου».

«Ααα, τώρα κατάλαβα για αυτό μου είπες πως όλες οι γυναίκες καταλαβαίνουν τότε τις κοιτούν οι άντρες. Το είχες εξασκήσει το θέμα από όσο καταλαβαίνω. Δεν φοβόσουν, βρε κακορίζικο μη και σε στριμώξει κανείς τους, έτσι μικρή και άμυαλη που ήσουν; Ο πατέρας σου δεν σε έβλεπε να σου πει μια κουβέντα;».

«Αυτό ακριβώς, δεν το έβλεπε ότι είχα μεγαλώσει ή δεν ήθελε να το παραδεχτεί. Για αυτό σου είπα και πριν ότι δεν είχα και μια γυναίκα να μου πει μαζέψου, να μου τραβήξει το μαλλί, να μου κλείσει τα φουστάνια. Όσπου μια μέρα με στρίμωξε στο εργοστάσιο με τα σαπούνια το αφεντικό του πατέρα μου. Στην αρχή δεν κατάλαβα τι γινόταν, μόνο τα πατρικά χάρδια είχα γνωρίσει. Έκανε τάχα χαρές που με είδε μετά από καιρό και πόσο έχεις μεγαλώσει και τι κοπέλα έχεις γίνει εσύ. Μετά από λίγο κατάλαβα ότι κάτι δεν πάει καλά, άρχισε να μην με αφήνει από τα χέρια του, να με σφίγγει, να χουφτώνει το στήθος μου με λύσσα και να με φυλάει στο λαιμό λαχανιασμένος. Ένωθα αηδία από τη βρωμερή του ανάσα, το μεσόκοπο κορμί του, τα γεροντιασμένα χέρια του να πιέζουν τότε το στήθος μου, τότε τα μπούτια μου. Σαν αγρίμι σπαρταρούσα στα χέρια του που προσπαθεί να ξεφύγει από τη θηλιά του κυνηγού. Όσπου μέσα σε αυτή την πάλη, σήκωσε το φουστάνι μου, μισοκατέβασε το ασπρόρουχό μου και προσπάθησε να βάλει τα δάχτυλα του μέσα μου. Ούρλιαξα, τον χτύπησα, τον δάγκωσα με μανία και όταν από τον πόνο με άφησε, έφυγα τρέχοντας μισόγυμνη και τότε με είδε η γυναίκα του. Αυτή φυσικά τότε τα κατάλαβε όλα».

Η Ανατόλια έβαλα τα χέρια της και έκλεισε το στόμα της να μην βάλει τις φωνές και καταλάβουν οι γείτονες ότι κάτι τρέχει.

«Μα τον αθεόφοβο, τον άτιμο και άπιστο μαζί. Κακό να τον έβρει που ήθελε η μούρη του και τρυφερούδι για τα δόντια του. Αν του είχαν μείνει. Τι λες κόρη μου, σου συνέβηκε τέτοιο πράγμα; Ευτυχώς το πρόλαβες πριν ατιμαστείς και τραβήξεις τον κάτω δρόμο, αυτά δεν τα συγχωρούν στις φτωχές. Αν έχεις

όμως προίκα και παράδες, κάνουν τα στραβά μάτια. Παρακάτω; Για συνέχισε γιατί ακόμα δεν έχω καταλάβει τι είναι αυτό που σε τάραξε σήμερα και τι σχέση έχει με τότες; Θα με φάει η περιέργεια. Να σκάσω είμαι. Έτσι όπως το πας μεσημέρι θα μας πιάσει».

«Καλά-καλά, μην γκρινιάζεις. Να μη στα πολυλογώ λοιπόν, επειδή ήμασταν φτωχοί και χωρίς στον ήλιο μοίρα, ο πατέρας μου έκανε τα στραβά μάτια, άλλωστε ποιος θα με πίστευε. Συμφώνησε όμως με την αφεντικίνα ότι θα ήταν πιο φρόνιμο για όλους να με ξεφορτωθεί μέσα από τα πόδια της και να βρουν ένα καλό άντρα να με παντρέψουν. Εγώ τσίνησα αλλά δεν είχα και πολλά περιθώρια. Ή γάμος ή πείνα και έτσι παντρεύτηκα τον άντρα μου».

« Γιασεμή και πάλι δεν καταλαβαίνω. Ο άντρας σου από όσα μου έχεις πει όμως ήταν καλός, χρυσός άνθρωπος. Πού θες να καταλήξεις;».

«Μην απορείς και μην προτρέχεις. Σιγά-σιγά θα καταλάβεις πώς όλα ταιριάζουν μεταξύ τους. Πώς ένα αόρατο νήμα, μια κλωστή ύφανε τη ζωή και τη μοίρα, τη δική μου και του παιδιού μου. Κι ήρθε η ώρα που έπεσα πάνω σε αυτήν την πλέξη. Συνεχίζω λοιπόν για να μην σε μπερδέψω παραπάνω. Η γυναίκα του αφεντικού που λες, τα φτιάσε όλα όπως έπρεπε, καλή της ώρα εκεί που είναι. Για να μην ξευτιλιστεί ο γάμος και να τακτοποιήσει και μένα έκαμε το συνοικέσιο. Ήταν ένα όμορφο παλληκάρι, με μόρφωση, ταξίδια, καλή οικογένεια, φραντζέζικη εμφάνιση και αρχοντικό στη Σμύρνη. Που να στα λέω... Αχ! μόλις τον είδα έμεινα με το στόμα ανοιχτό. Είπα μέσα μου «δεν μπορεί με αγαπάει ο Θεός, δεν με ξέχασε». Τι

να σου ιστορώ κυρά Ανατόλια μου, τι ήθελα και δεν το είχα! Μου φερόταν σαν να 'μουνα πριγκιπέσα, λουλουδι εξωτικό. Άσε τρόπους, ευγένεια. Λόγια, πολλά λόγια, ψιθυριστά να σου τρυπούν το μυαλό, να σου φουντώνουν το κορμί, να λες δυο ζωές δεν με φτάνουν να τον ακούω. Εγώ αγρίμι σωστό, το αίμα μου να βράζει μετρούσα τις μέρες, τις ώρες να παντρευτούμε, να πλαγιάσουμε μαζί. Με σεβόταν μου έλεγε, μετά το μυστήριο τα ανομολόγητα. Εγώ αυτά δεν τα καταλάβαινα, τι σεβασμός και κουραφέξαλα, αν θες κάποιον δεν κρατιέσαι. Κι εγώ τότε είχα δύο κακά, ήμουν πολύ νέα και τον ήθελα πολύ. Ένα τσακι περίμενα και γινόμασταν παρανάλωμα. Τίποτα όμως.

«Αμάν και εσύ ανεβάσταγη ήσουν, τρόπους είχε το παλληκάρι και σε σεβόταν. Εσύ μέτρο δεν είχες μου φαίνεται».

«Δεν ήταν ακριβώς έτσι, παρακάτω θα καταλάβεις», άφηνε ένα υπονοούμενο η φωνή της. Η Ανατόλια συνέχισε με τις ερωτήσεις της:

«Έγινε ωραίος γάμος».

«Να σου πω, εμένα δεν με συγκινούν οι υπερβολές. Δεν έχω βέβαια παράπονο ωραία με στολίσανε. Κόσμο πολύ δεν είχαμε από τη μεριά μου, καταλαβαίνεις το γιατί. Αυτοί όμως έκαναν όλες τις φαμφάρες με δείχνανε περήφανοι στον κόσμο, κυρίως τη χάρη μου γιατί τίποτε άλλο δεν είχα. Η αλήθεια να λέγεται».

«Τώρα που το σκέφτομαι όμως, πώς και δέχτηκαν οι γονείς του όμως να πάρει μια κοπέλα φτωχική της σειράς μας; Δεν συνηθίζονται αυτά κόρη μου. Να το ξέρεις μεγάλη τύχη και μεγάλη τιμή!».

Η Γιασεμή άφησε έναν αναστεναγμό να βγει από τα βάθη

της ψυχής της

«Αυτό ακριβώς, γιατί με δέχτηκαν; Είδα το τυρί και δεν είδα τη φάκια. Υπήρχε πρόβλημα που δεν φαινόταν και αυτοί το ήξεραν, αλλιώς θα έκαναν εμένα νύφη στο σπίτι τους; Ήρθε η πρώτη νύχτα, ήρθε η πρώτη μέρα, η πρώτη εβδομάδα και δεν γινόταν τίποτα. Τι να σου πω τι τράβηξα. Στην αρχή ντρεπόμουν, όταν όμως είδα ότι δεν ξεκουνιόταν, σκέφτηκα ότι έπεσα σε ντροπαλό. Έτσι πήρα πρωτοβουλία, άρχισα να τον χαϊδεύω λίγο πιο τολμηρά, να βγάζω τα ρούχα μου, να κοιμάμαι γυμνή. Καμία διαφορά, κατάλαβα ότι με απέφευγε και ότι πρόβλημα υπήρχε μεγάλο. Με έζωσαν τα φίδια ότι του άρεσαν οι άντρες, είχα ακούσει και τέτοιες ιστορίες. Ένας άγγελος ζωντανός στη γη επάνω εμένα θα παντρευόταν και όλα θα ήταν τόσο τέλεια; Δεν τολμούσα όμως να πω κάτι, γιατί κατά τα άλλα παράπονο δεν είχα. Πάντα δίπλα μου να με προσέχει με δώρα, λούσα, βόλτες, βεγγέρες, χοροί, αγάπη. Κι όμως με αγαπούσε, μου το έδειχνε, το ένιωθα όταν μου μιλούσε και με κοιτούσε στα μάτια. Ξέρεις πιο είναι το ποιο περίεργο ότι αναγνώριζα και τον πόθο του και αυτό με μπερδευε ακόμα περισσότερο».

Η Ανατόλια την κοιτούσε τώρα πια με το στόμα ανοιχτό μετά και τις απρόσμενες εξελίξεις.

«Τελικά τους άρεσαν οι άντρες; Κύριε φύλαγε να κάνω το Σταυρό, που πιασα στο στόμα τέτοια αμαρτία» στυαροκοπήθηκε όλο φόβο μήπως και η κουβέντα μόνο που είχε ξεστομίσει ήταν αρκετή για να τη μολύνει.

«Θα σου πω...»

«Όλο θα μου πεις και θα μου πεις με έχεις με έσκασες ευλογημένη» γκρίνιαξε επειδή η υπομονή της είχε αρχίσει πλέον

να εξαντλείται.

«Ένα βράδυ δεν άντεξα άρχισα να φωνάζω, να κοπανιέμαι, να τον χτυπάω, να του ζητάω το λόγο. Τον κατηγορούσα ότι δεν είναι άντρας που δεν με άγγιζε, δεν μου έκανε ότι οι άλλοι άντρες, δεν με μάθαινε τον έρωτα. Από την κατάρρα της φτώχειας, έπεσα στην κατάρρα της πείνας του έρωτα. Τότε Ανατόλια μου με δάκρυα στα μάτια μου, μου άνοιξε την καρδιά του και μου εξομολογήθηκε τα πάντα. Όχι δεν του άρεσαν οι άντρες, εγώ του άρεσα αλλά από την ευλογία που είχε περάσει μικρός δεν τον πρόσεξαν και έμεινε ανίκανος. Για αυτόν ήταν χειρότερο, ένωθε τη λαχτάρα του έρωτα, τη φούντωση και εγώ του άρεσα πολύ όπως έλεγε, αλλά το σώμα δεν ανταποκρινόταν. Κλάψαμε πολύ και οι δυο μας εκείνη τη νύχτα και το θάψαμε μέσα μας. Μου' πε αν ήθελα να φύγω, όμως τον αγάπησα εκείνη τη στιγμή τον έβαλα μέσα στην καρδιά μου και έμεινα. Σεβάστηκα την ειλικρίνεια του και δεν μίλησα ποτέ πουθενά για αυτό το θέμα».

Η Ανατόλια βούλωσε το στόμα της δεύτερη φορά από την έκπληξη αλλά και από την ανακάλυψη που μόλις είχε κάνει.

«Τι είναι αυτά που λες παιδί μου; Συγγνώμη που θα το πω αλλά έχω μια ερώτηση; Στο κρεβάτι δεν γινόταν τίποτα, έτσι δεν είπες;».

Η Γιασεμή έγνεψε το κεφάλι της θετικά.

«Άρα το παιδί; Και το παιδί δεν είναι γιος σου, γιος σας;».

«θα σου τα απαντήσω ένα ένα. Στο πρώτο που ρωτάς, στο κρεβάτι δηλαδή μου 'δειξε τρόπους άλλους να χαίρεται το κορμί, με χάδια και φιλιά. Πήγαινε στα κορίτσια στα σπίτια τα πονηρά και τον είχαν μάθει εκείνες πράγματα και θάματα.

Παράπονο να σου πω δεν είχα. Άμα δεν έχεις δει και τίποτε άλλο, ευχαριστημένος είσαι. Δεν σου λείπει αυτό που δεν έχεις γνωρίσει. Όσο για το αν ο γιος μου είναι δικός μου φυσικά και είναι, μόνο που έχει άλλον πατέρα».

Τα πράγματα τώρα για την Ανατόλια είχαν γίνει πολύ ζόρικα. Από τη μία τη συμπαθούσε τη Γιασεμή αλλά δεν της άρεσε και αυτό που είχε κάνει, να κουβαλάει παιδί αλλοιunu και άλλος να το μεγαλώνει ή ακόμα χειρότερα.

«Μη μου πεις κακούργα ότι είναι σπόρος αλλόθρησκου» γιατί αυτό πια είναι ανήθικο».

«Μπα που να ξεραθείς, όχι βέβαια. Έλληνας είναι ο πατέρας του. Άκου τη συνέχεια και μην βιάζεσαι να βγάλεις συμπεράσματα και να με κρίνεις. Περνούσαμε καλά με τον άντρα μου. Πώς να στο πω είχαμε βρει τη σειρά μας. Μου 'δειξε έναν άλλο κόσμο, πολιτισμένο. Με μάθαινε να γράφω, μου διάβαζε ποιήματα ενώ εγώ του τραγουδούσα και του έπαιζα μουσική που τόσο του άρεσε. Ήμουν τόσο καλή μου έλεγε, που είχε σκοπό να μου φέρει δάσκαλο να με μάθει πιάνο. Το παιδί όμως ήταν ένα αγνάθι, το θέλαμε και οι δυο μας. Είχαμε αποφασίσει να πάμε ένα ταξίδι στο Παρίσι. Εκεί είχε τον τρόπο του να βρούμε ένα μωρό και όταν επιστρέψουμε να το παρουσιάσουμε για δικό μας. Το γέννησα όσο έλειπα, χαρτιά θα ήταν όλα τακτοποιημένα και έτσι ούτε γάτα ούτε ζημιά.

«Μα μου είπες πριν λίγο ότι ο γιος σου είναι δικό σου παιδί» τη διέκοψε.

«Φυσικά και είναι. Όταν ήρθε ο Ελληνικός στρατός στη Σμύρνη νικητής, μας πλημμύρισε όλους χαρά πρωτόγνωρη. Τότε είπαμε να δούμε πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα τα πο-

λιτικά και αναβάλλαμε για λίγο το ταξίδι. Εγώ δεν ήθελα αλλά ο άντρας μου είχε συμφέροντα και ήθελε να δει η ελληνική διοίκησης όπως την έλεγε, τι σκοπούς είχε. Όταν είναι να γίνει το κακό τίποτα δεν μπορεί να το σταματήσει. Ακόμα θυμάμαι εκείνη την ημέρα, 2 Μαΐου 1919 είχαμε μαζευτεί από νωρίς, αζημέρωτα στην προκυμαία. Δυο υπερωκεάνια μπήκαν στο λιμάνι. Οι Σμυρνιοί γονατιστοί τραγουδούσαν τον εθνικό ύμνο, ο Δέσποτας ευλογούσε. Έλληνες μετά από αιώνες πατούσαν Ιωνική γη. Η δικαιοσύνη είχε αποκατασταθεί, οι θρόλοι ζωντάνευαν, ο μαρμαρωμένος βασιλιάς δεν πέθανε άδικα. Εύζωνες, φαντάροι και λαός ένας ενθουσιασμός παντού, ένα πανηγύρι, ένα πολύχρωμο γαϊτανάκι συγκίνησης και πατριωτισμού. Τότε πέρασε και το τάγμα των Εφίππων. Μόλις τον αντίκρισα ήξερα ότι αυτός ο άνθρωπος θα σημαδέψει τη ζωή μου. Ήταν όμορφος, άγρια ομορφιά, σκούρο δέρμα και μαλλιά, γεροδεμένος, παράστημα λεβέντιο. Το κορμί του ένα με το άλογο, όπως ο Κένταυρος στη μυθολογία. Εγώ ονειρευόμουν πως ήμουν νεραϊδα και θα με άρπαζε να χαθούμε στα βουνά. Ώσπου να συνέλθω από το όνειρο ακούστηκαν πυροβολισμοί μέσα στο πλήθος σκοτώθηκαν δυο Έλληνες και ξεκίνησε αιματοχυσία με τους Τούρκους. Σκορπιστήκαμε άρον-άρον και έκανα μέρες να συνέλθω. Τον σκεφτόμουν συνέχεια. Στο μεταξύ τα πράγματα ηρέμησαν, ο ελληνικός στρατός είχε καταλάβει τις περιοχές μέχρι τα μέρη του Αϊδινίου. Αργότερα και τη διοίκηση. Όλα κυλούσαν σαν το νερό του ποταμού, όπως συνηθίζαμε να λέμε. Σε μια απογευματινή βεγγέρα που μας είχαν καλέσει και ενώ εγώ τον είχα ξεχάσει, νάτος μπροστά μου. Ήταν τόσο δυνατός, τόσο καμαρωτός σαν το λιοντάρι έτοιμο να ριχτεί στη

μάχη, έτσι όπως φορούσε τη στολή του και λαμποκοπούσαν τα σιρίτια του. Τα μάτια του καστανά να γέρνουν προς τα κάτω σαν το τόξο και μελαγχολικά. Σε ξεγελούσαν ότι ήταν έτοιμα να δαικρύνουν και από την άλλη ζωηρά πετούσαν φλόγες έτοιμα να σε κάψουν. Ακόμα θυμάμαι την έξαψη, το δέρμα μου να καίει, να ζεματάει, να γίνεται κόκκινο».

«Μπα σε καλό σου με φούντωσες με αυτά που λες. Άτιμο θηλυκό άστραψε το μάτι σου με το που τον εθυμήθηκες» και γέλασαν πονηρά και οι δυο τους. Η σκέψη της Γιασεμής έτρεχε στη θωριά του, στις νύχτες που είχαν ζήσει και την κορμωσασιά του. Η δε φαντασία της Ανατόλιας τον είχε πλάσει ακόμα πιο πελώριο από όσο ήταν.

«Άστα κυρά-Ανατόλια μου, τι σου βή έπαθα, τι συμφορά με βρήκε. Δεν με χωρούσε το αίθριο, έκανα αέρα με τη βεντάλια, ενώ πετούσα σταγόνες νερού πάνω μου με τα δάχτυλα. Ήρθε και μου συστήθηκε, Γιάννο τον έλεγαν. Με χόρευε όλο τα βράδυ και εγώ ζαλισμένη αδιαφορούσα για όλους, τον άντρα μου, τους καλεσμένους, τα σχόλια, την υπόληψή μου. Είχα ερωτευθεί πρώτη φορά όπως ποτέ μέχρι τότε δεν είχα νιώσει. Το βράδυ φεύγοντας μου έδωσε ένα χαρτί με τη διεύθυνσή του. Την άλλη μέρα χωρίς να το σκεφτώ καθόλου, βρήκα μια αφορμή και πήγα. Δόξα το Θεό ελευθερία είχα».

«Και τι έγινε; Μη μου πεις, μη μου πεις, δεν θέλω να ακούσω φαντάζομαι..Λοιπόν;».

«Τίποτα δεν φαντάζεσαι. Όταν η φύση έχει δυο κορμιά καμωμένα να γίνουν ένα αυτό φαίνεται από την πρώτη στιγμή. Δεν ήθελα να φύγω από κοντά του. Αγαπούσα τα πάντα πάνω του, τη μυρωδιά του, το δέρμα του, το μέταλλο της φωνής του,

την ευγένεια του. Στην αγκαλιά του σταματούσε ο χρόνος, δεν υπήρχε ούτε το πριν ούτε το μετά. Λάτρευα να είμαι ξαπλωμένη και αυτός να με κοιτά από πάνω μου. Οι λέξεις είχαν άλλο νόημα όταν έβγαιναν από το στόμα του. Όμως όταν έφευγα από κοντά του ξεκινούσε το αληθινό μαρτύριο. Μου έλειπε, δεν μπορούσα να αντικρίσω τον άντρα μου, δεν ήθελα να πλαγιάσω μαζί του, δεν ήθελα να ακούω τη φωνή του».

«Αχ δύστυχη τι περνούσες. Από το ένα βάσανο στο άλλο. Και ο άντρας σου Γιασεμή δεν καταλάβαινε;» τη ρώτησε όλο συμπόνια.

«Είμαι σίγουρη ότι καταλάβαινε αλλά δεν μιλούσε. Ίσως από ενοχές που δεν μπορούσε να μου χαρίσει τον σωματικό έρωτα. Ίσως και να τιμωρούσε τον εαυτό του. Δεν ξέρω γιατί με άφηγε. Ίσως ακόμα να ήξερε ότι την ορμή του έρωτα δεν μπορείς να τη σταματήσεις. Είναι σαν τον χείμαρρο βλέπεις να έρχεται βίαιος, καταστροφικός, σαστίζεις και δεν κουνιέσαι. Σκέφτεσαι ότι δεν έχει νόημα να προσπαθήσεις να ξεφύγεις. Έτσι κάθεσαι και περιμένεις την καταστροφή».

«Κι ο άλλος ο ακατανόμαστος τι σου έλεγε; Σου υποσχόταν μέλλον;».

«Μιλούσαμε μόνο για εμάς τους δυο, για όνειρα και τίποτε άλλο. Μέσα μου φοβόμουν να ρωτήσω κάτι παραπάνω, μήπως και χάσω αυτό που είχα. Αισθανόμουν ότι τον είχα και δεν τον είχα δικό μου. Από μισόλογα καταλάβαινα ότι κάτι είχε στην Ελλάδα, όχι όμως σοβαρό. Ζούσα τις στιγμές που απλόχερα μου χάριζε. Ξαπλωμένοι και οι δυο μας γυμνοί σε λευκά σε-ντόνια, το φως του ήλιου να χώνεται ενοχλητικό από τις γρίλιες των παραθύρων, μπλέκαμε αγκαλιασμένοι τα δάχτυλα των χε-

ριών μας. Ακούγαμε τις φωνές των περαστικών και αδιαφορούσαμε, σαν να υπήρχαμε μόνο οι δυο μας σε τούτο τον κόσμο. Δεν σκεφτήκαμε μέσα στην αμυαλιά μας ότι κάποτε έρχεται η ώρα της πληρωμής για τις πράξεις μας. Έτσι έμεινα έγκυος.

«Αυτός είναι δηλαδή ο πατέρας του παιδιού;».

«Ναι αυτός είναι».

Η απάντησή της ορθή κοφτή. Η μεγαλύτερη αλήθεια ήταν αυτή. Ποιος ήταν όμως ο πραγματικός πατέρας αυτός που εξαφανίστηκε ή αυτός που έμεινε και τον ανάστησε, του πρόσφερε την αγάπη και τη φροντίδα, έμεινε στο πλάι και ξημέρωσε μαζί του από αγωνία όταν ήταν αδιάθετος. Ποιος καθορίζει τι είναι σωστό και τι λάθος; Η Γιασεμή αυτά σκεφτόταν ενώ στο κεφάλι της Ανατόλιας οι σκέψεις χοροπηδούσαν ασταμάτητα. Ερωτήματα και απορίες πολλές είχε και δεν κρατιόταν:

«Και ο άντρας σου πώς το δέχτηκε; Από τη στιγμή που αυτός δεν έκανε παιδιά και το ήξερε κιόλας γιατί υπάρχουν και περιστάσεις που αυτό δεν το γνωρίζουν;».

«Το αποδέχθηκε πολύ απλά, τόσο που ούτε εγώ δεν το περίμενα. Μια μέρα λιποθύμησα, νόμιζα ότι ήταν από την αφαγιά. Είχα όμως ανακατωσούρες και εμετούς από την εγκυμοσύνη. Εγώ χαμπάρι δεν είχα πάρει. Ήρθε ο γιατρός με εξέτασε, μου ανακοίνωσε τα ευχάριστα. Εγώ έμεινα κολώνα. Τώρα τι θα κάνω, σκέφτηκα. Πρώτη μου δουλειά τρέχω στον Γιάννο αποφασισμένη να ξεκαθαρίσω μαζί του και να δώσω ένα τέλος στο γάμο μου. Λογάριαζα όμως χωρίς τον ξενοδόχο. Αυτός ήταν ήδη παντρεμένος στην Ελλάδα με ένα παιδί, οπότε δεν μπορούσε να με αποκαταστήσει. Δίγαμος και στρατιωτικός κατευθείαν στρατοδικείο. Ο πεθερός του θα τον σκότωνε απ' ότι

μου είπε γιατί ήταν πολύ ισχυρός άντρας στην Ελλάδα. Αυτός φρόντιζε και τον είχαν στη Σμύρνη να ξενοκοιμάται μακριά από τις μάχες, γιατί πώς να το κάνουμε είχε ιδιαίτερη μεταχείριση. Μου πρότεινε να το φορτώσω στον άντρα μου. Όταν του είπα ότι αυτό ήταν αδύνατο, με έδιωξε κακήν κακώς και μου είπε ότι θα σκεφτεί κάποια λύση. Την άλλη μέρα είχε εξαφανιστεί για την Ελλάδα, προσποιήθηκε τον άρρωστο, έβαλε μέσο και έφυγε. Εγώ τότε έμεινα στο έλεος, όπως καταλαβαίνεις. Ψέματα δεν μπορούσα να πω».

«Και τότε τι έκανες;».

«Σκέφτηνα να πάρω φαρμάκι, να πεθάνω, να ησυχάσω εγώ και το δόλιο το παιδί από τα αμαρτήματα των γονιών του. Όμως δεν πρόλαβα, λιποθύμησα στο σπίτι, ήρθε ο γιατρός και έτσι ο άντρας μου έμαθε την αλήθεια. Με μάλωσε γιατί δεν του είπα τα ευχάριστα νέα νωρίτερα. Μου είπε ξέχασε τα όλα και θα το μεγαλώσουμε μαζί. Έτσι και έγινε. Όμως αν η μοίρα και το ριζικό του ανθρώπου είναι μαύρο πάντα καταλήγει άσχημα. Σε όλη την εγκυμοσύνη ούτε νερό δεν κουβαλούσα, στα χέρια μου τα έφερναν όλα. Μετά γέννησα με περιποίηση μεγάλη και γιατρό, σαν πριγκιπόπουλο τον είχε τον γιο μου, γιο μας πιο σωστά γιατί έτσι τον έβλεπε. Όσπου έφτασε εκείνη η νύχτα της καταστροφής που έγινε ο μεγάλος διωγμός και οι σφαγές. Ο άντρας έμεινε σπίτι να τους καθυστερήσει, θυσιάστηκε να προλάβουμε να φύγουμε με το παιδί. Μου είχε πει ότι θα ερχόταν να μας συναντήσει στην προκυμαία. Εγώ όμως όταν βγήκαμε στο δρόμο και είδα με πόση μανία χτυπούσαν, το κατάλαβα αμέσως ότι δεν θα τον ξαναέβλεπα, μέχρι εκεί ήταν η τύχη μου. Δεν μπορούσα να θρηνησω ή να στεναχωρηθώ, έπρεπε

να σωθώ και να σώσω και το παιδί μου. Έτσι και έγινε εμείς ζήσαμε, αυτός πέθανε. Στάθηκε αληθινός πατέρας του, αυτός και όχι ο άλλος. Τότε τον είχα μισήσει, σήμερα ούτε αυτό δεν έχω κουράγιο να κάνω».

Σταμάτησε τη διήγηση ανακουφισμένη και εξαντλημένη ταυτόχρονα, ήταν η πρώτη φορά ομολογούσε την αλήθεια σε κάποιο τρίτο ιστορία. Η Ανατόλια είχε συνειδητοποιήσει πλέον το προσωπικό βάρος που κουβαλούσε η κοπέλα από τα άλλα βάσανα που τους πλάκωναν όλους. Είχε κερδίσει τη συμπάθειά της ακόμη περισσότερο.

«Λυπητερή ιστορία πραγματικά. Ούτε που φανταζόμουν ότι το παιδί δεν είναι του άντρα σου. Όμως τι ψυχή, τι ευγένεια, τι μεγαλοσύνη, σας δέχτηκε και σας φρόντισε σαν να είσαστε δική του οικογένεια. Μα τι λέω εσείς είστε η οικογένειά του και το απέδειξε με τον πιο περίτρανο τρόπο. Εκείνη τη νύχτα της σφαγής και του ολέθρου θυσιάστηκε για σας. Έδωσε τα πάντα για να σας φυγαδέψει και αυτός έμεινε πίσω. Τότες, όπως θα θυμάσαι και θα θυμόμαστε όλοι μας μέχρι το παγωμένο χώμα της γης να μας σκεπάσει, γινήκανε πολλά. Όλοι τρέχανε να σωθούν και κάποιοι εγκαταλείψανε γυναίκα, παιδιά, αδέρφια, ανήμπορους γονείς στο έλεος. Ο άνθρωπος νικιέται από το φόβο του θανάτου και τρέχει να σωθεί με κάθε τρόπο. Το έχω ακούσει εγώ από μορφωμένο άνθρωπο δάσκαλο, είναι το ένστικτο της ζωής, όπως τα ζώα».

«Έτσι είναι ακριβώς όπως τα λες κυρά Ανατόλια μου, θεριό ανήμερο ο άνθρωπος. Ντύνεται, μορφώνεται, δουλεύει, κάνει το σταυρό του. Φυλακίζει το ζώο μέσα του, μέχρι να βγει. Όταν του ξεγλιστρήσει από μέσα του δεν μπορεί να το συ-

γκρατήσει με τίποτα».

«Όμως και πάλι δεν κατάλαβα γιατί σήμερα ειδικά ταράχτηκες τόσο πολύ; Τι σε έκανε και τα θυμήθηκες όλα αυτά».

Η Γιασεμή αναστέναξε πήρε μια βαθιά ανάσα και συνέχισε:

«Εδώ που φτάσαμε σου είπα τόσα, μα θα σου πω και άλλα τόσα. Θέλω το λοιπόν να φυλάξεις το μυστικό όχι για μένα, μα για το άμοιρο το παιδί μου. Μη και μαθευτεί από το σόι εκείνου, του ακατανόμαστο ντε και του κάνουνε κακό, το σκοτώσουνε δηλαδή. Φοβάμαι για να μη μαθευτεί η αμαρτία».

«Βούλωσε το στόμα σου... σους βρε, σους! Τι είναι αυτά που λες αναθεματισμένη; Για ποιον μιλάς, ποιανού οικογένεια, ποιος θα πειράξει το παιδί; Ο άντρας σου δε ζει πια, μη και σου σάλεψε δόλια γυναίκα από τη φτώχεια και τα βάσανα; Σε ματαρωτάω;».

Χαμηλώνει τη φωνή και σχεδόν ψιθυριστά η Γιασεμί της απαντά:

«Μη φοβάσαι και τα' χω τετρακόσια. Άκου και θα με πιστέψεις. Σήμερα Κυριακή όπως είχε ξυπνήσει το παιδί και ο καιρός φαινότανε γλυκός, λέω μέσα μου δεν το πάω στην εκκλησία που είναι του Σταυρού να το κοινωνήσω και να πάρω και λίγο βασιλικό να φυτέψω. Έτσι για το καλό, για ευλογία που λέμε. Φτάνουμε στην εκκλησία σχετικά νωρίς και εγώ από ντροπή μη φανούνε τα διορθωμένα παπούτσια μου, έκατσα σε μια γωνιά στο στασίδι δίπλα στα κεριά. Ξέρεις εκεί που είναι το εικόνισμα του Αγίου Φανουρίου.

Έγνεψε καταφατικά το κεφάλι η γυναίκα ότι κατάλαβε ποιο σημείο μες στη εκκλησία εννοούσε.

«Σε μια στιγμή μου τινάζεται ο μικρός και πάει στη μεριά

των ανδρών. Του έγνεψε ο δάσκαλος του να πάει να σταθεί δίπλα του. Του 'χει αδυναμία μεγάλη».

«Ο θεός και όλοι οι Άγιοι να τον έχουν καλά που φέρεται στα παιδιά μας με αγάπη και σε όλα τα παιδιά δηλαδή. Δεν έχει σηκώσει βέργα πάνω τους. Δεν τα πιστεύει αυτά λέει, αν και έχω ακούσει να λένε ότι κάνει παρέα με επαναστάτες και μιλάει τη δημοτική. Αλλά εμένα δεν μου πέφτει λόγος».

«Πώς το κάνεις αυτό και μου αλλάζεις το θέμα συνέχεια. Τέλος πάντων... Διάβασε ο παππάς το ευαγγέλιο και μπήκανε οι καθυστερημένοι που περίμεναν απ' έξω να ανοίξουν οι θύρες. Μπήκε που λες και ένας ομορφάντρας καμαρωτός με τη σύζυγο αγιαζέ. Ανάψανε κερί και την άφησε με τρόπο να καθίσει στα καθίσματα των γυναικών. Εγώ έβλεπα μόνο τις πλάτες αλλά κατάλαβα πολλά. Τζέντλεμαν σου λέω και με τον τρόπο του οικονομικά. Πάει και κάθεται δίπλα στο δάσκαλο, τον χαιρετάει με σεβασμό και χαϊδεύει απαλά το κεφάλι του παιδιού μου. Εκείνο, που να ξέρει το άτυχο γυρνάει και του χαμογελάει.

«Μπα που να σκάσεις, το 'φαγες το παιδί. Μια άμοιρο, μια άτυχο, μια δόλιο. Σε καλό του και σταυροκοπήθηκε».

«Να δεις που το τρελόπαιδο δεν κουνήθηκε όλη τη λειτουργία από το πλάι του. Αφού κι εγώ τα 'χασα τόσο ζωηρό που είναι. Κάτι γυρνούσε και του 'λεγε ο άντρας , κάτι του απαντούσε αυτό. Εγώ μόνο πλάτη έβλεπα. Πήγε πήρε τη θεία λειτουργία, το αντίδωρο και βγήκαμε στο προαύλιο. Ουρά, σπρώξιμο, ένας χαμός να πάρουμε το βασιλικό. Του λέω έλα παιδάκι μου να σταθούμε λίγο παραπέρα, να προιάμουν οι νοικοκυραίοι που βιάζονται να φάνε το κρεατικό τους και πάμε

με το πάσο μας εμείς ύστερα. Εμείς μάνα τι θα φάμε , μου είπε το έρμο και εγώ δάκρυσα αλλά δεν του το 'δειξα».

«Μη χολώνεσαι» και σηκώθηκε και τη σκουντήσε στην πλάτη με στοργή.

«Έχω αρνάκι με μελιτζάνες. Θα σας κάνω το τραπέζι. Και μη πεις όχι για το παιδί το κάνω, όχι για σένα».

«Και να θελα δεν θα σου πω όχι, σκέφτομαι το παιδί κι εγώ. Εσύ ξέρεις καλύτερα από τον καθένα πόσο δύσκολα τα βγάζω πέρα. Στερούμαι τα πάντα για να μπορώ να τον στέλνω στο σχολείο του και να μην αισθάνεται άσχημα, με τα ρουχαλάκια του, τα παπούτσια τα καινούρια. Μέχρι και βιβλία έχει δικά του δεν διαβάζει με δανικά. Βλέπει και καταλαβαίνει τη διαφορά και πεισμώνει και προσπαθεί. Είναι το γιαβράκι μου τόσο διαβαστερό! Ευτυχώς δεν μου 'μοιασε καθόλου σε αυτό. Όχι τίποτις άλλο να μπορέσει να σπουδάσει, να δει μια προκοπή καλύτερη από εμάς. Μου το πε και ο δάσκαλος, θα τον μαρλώσεις Γιασεμί τον γιο σου, μελετάει πολύ και σέβεται όλο τον κόσμο. Μου δώσε συγχαρητήρια που τα καταφέρνω τόσο καλά μονάχη μου και με ήθος. Ξέρεις τι εννοεί...»

« Ξέρω... Πώς δεν ξέρω...; Και αυτός σε γλυκοκοιτάζει!» της απάντησε όλο ύφος κουνώντας το κεφάλι της με ικανοποίηση ότι τίποτα δεν της ξεφεύγει».

«Αμάν βρε σαρδανάπαλη, όλο το νου σου εκεί τον έχεις, νισάφι πια. Άλλη έννοια από μένα δεν έχει νομίζεις μορφωμένος άνθρωπος;» της μίλησε έντονα γιατί πραγματικά τώρα την είχε νευριάσει. Ο δάσκαλος ήταν καλός και ηθικός άνθρωπος, δεν ήθελε να γίνεται η αιτία να τον κουβεντιάζουν. Η Ανατόλια όμως τον χαβά της. Βέβαια είχε και απώτερο σκοπό που της τα

‘λεγε αυτά. Πίστευε ότι έπρεπε να βρει έναν άντρα να αποικιασ-
τασθαι, να μην παλεύει μόνη της. Οι καιροί ήταν δύσκολοι.

«Καλά καλά, εσύ τραγούδα όσο θες. Μόνη σου το ‘πες
άλλη έννοια δεν έχει. Ξέρεις πόσο ορφανά έχουμε στις παρ-
γκες και είναι και μελετηρά; Τον δικό σου όμως χαϊδολογεί,
τον βοηθάει και πάει και έρχεται τάχατες δήθεν να λέει συγχα-
ρητήρια στη μάνα. Και για να ‘χουμε τον καλό τον λόγο, εκεί-
νον τι τον ενοιάζει αν εσύ έχεις ήθος, φύλακα τον εβάλαμε;».

«Άντε καημένη μου κυρά Ανατόλια με μπαϊλντισες σήμερα
και εκείνο που θέλω να σου πω στο τέλος θα το ξεχάσω. Όπως
καθόμασταν που λες και εγώ είχα αφαιρεθεί ήρθε αυτός με μια
ευγένεια άλλο πράμα και μου λέει καλημέρα σας. Είναι κρίμα,
μου λέει, να περιμένετε με το παιδί θα σας δώσω εγώ ένα κλω-
νάρι βασιλικό να πάτε σπίτι σας, μου λέει».

«Το κατάλαβα, σου λέει, και που είναι το κακό;».

«Στην αρχή δεν δούλεψε το μυαλό αμέσως, όμως κάτι στη
φωνή και στο βλέμμα του με ξύπνησαν απότομα, σαν να είχα
πέσει σε λήθαργο. Όλα γίνανε σαν αστραπή, κουβέντα δεν
πρόλαβα να βγάλω, ένα ευχαριστώ είπε το παιδί και εκείνος
εξαφανίστηκε. Σαν φάντασμα, όπως ήρθε από το πουθενά έτσι
έφυγε. Τότε συνειδητοποίησα ποιος ήταν, αν και ακόμα έχω
μια μικρή αμφιβολία γιατί ποτέ δεν είχαμε κουβεντιάσει από
ποιο μέρος της Ελλάδας καταγόταν και που ζούσε».

«Εμ σας άφηνε ο έρωτας, η λαχτάρα για τίποτα άλλο. Ούτε
τα βασιικά δεν ήξερες ότι είχε οικογένεια ας πούμε. Μωρέ για
στάσου ένα λεπτό, γιατί μου το ‘πες τώρα αυτό;».

Άλλη έκπληξη την περίμενε ακόμα πιο μεγάλη αυτή τη
φορά. Το ένα γεγονός διαδεχόταν το άλλο ασταμάτητα. Ο

άντρας αυτός βρισκόταν τόσα κοντά της ή η Γιασεμή άραγε είχε λαθέψει.

«Ωωω Παναγία μου, Παναγία μου και οι Δώδεκα Απόστολοι και Θεός και Αλλάχ μαζί. Τώρα μπήκα στο νόημα γιατί εσύ ταράχτηκες τόσο. Είδες εκείνον έτσι δεν είναι; Μωρέ είσαι σίγουρη, μη και το φαντάστηκες; Μεγάλη σύμπτωση δε σου φαίνεται και σε σένα, μετά από τόσα χρόνια να πέσεις πάνω του; Στο είπα και πρωτύτερα μη και σου σάλεψε από τη στέρηση και τη φτώχεια καλή μου κοπέλα. Μήπως η καρδιά σου επιθυμεί να τον δει και εσύ τον μπέρδεψες; Στα λόγια σου πατάω δε ξέρεις από ποιον τόπο κρατάγε».

«Σταμάτα να φωνάζεις γιατί θα μας ακούσει όλη η γειτονιά και το παιδί που είναι μέσα στο σπίτι. Είμαι σίγουρη. Το πρόσωπο, το σώμα, το περπάτημα είναι όλα ίδια, η φωνή. Στην αρχή δεν τον αναγνώρισα γιατί έχουν περάσει κάποια χρόνια από τότε, άσε που δεν πίστευα ότι θα τον ξαναέβλεπα, έτσι που εξαφανίστηκε τότε σαν τον κλέφτη. Ξέρω όμως το όνομα του και τη δουλειά του Γιάννο Πανταζή τον λένε».

Η Ανατόλια άρχισε τότε να μουρμουρίζει στην αρχή, έπειτα να ωρύεται, να λέει λόγια ακατάληπτα και να χτυπάει τα πόδια της, σαν να είχε ανακαλύψει κάτι ακόμα πιο τρομερό.

«Τι έπαθες πάλι και κοπανιέσαι έτσι; Ούτε εγώ δεν κάνω έτσι. Δεν πρόκειται να τον ενοχλήσω τον άνθρωπο, αφού τον είδα με τη γυναίκα του. Τότε στη Σμύρνη δεν ήξερα την αλήθεια. Θα μου πεις κι εγώ τι γύρευα στεφανωμένη γυναίκα. Έχω μια δικαιολογία ότι δεν είχα γνωρίσει τις χαρές του έρωτα από έναν άντρα. Ήταν λογικό και επόμενο ότι κάποια στιγμή θα γινόταν, έτυχε να ήταν εκείνος. Να σου πω την αλήθεια και το

κρίμα το παίρνω πάνω μου. Δεν το μετανιώνω ποτέ. Ήταν τα καλύτερα βράδια, απογεύματα, ξημερώματα, εκείνα που έζησα μαζί του. Έτσι όπως τα έφερε η ζωή και άδειασε ολότελα το κρεβάτι μου από άντρα, είναι μια παρηγοριά να τα σκέφτομαι. Και είναι δύσκολο να ξαναγεμίσει, γιατί όταν έχεις γνωρίσει το καλύτερο πες μου πώς πέφτεις στο χειρότερο. Όμως όρκο δίνω εδώ μπροστά σου ότι δεν θέλω ούτε να τον ξαναδώ, ούτε να του μιλήσω. Άλλο κρίμα εγώ δεν κάνω μη και πέσει καμιά συμφορά πάνω στο παιδί. Η γιαγιά μου 'λεγε «Γιασεμάκι μου μυρωδάτο όλα εδώ πάνω σε τούτη τη γη βρίσκονται και η κόλαση και ο παράδεισος». Μου 'λεγε ακόμη «όλα γραμμένα, όλα κισμέτ, μοίρα, δώσε καλό, κάμε καλό για να πάρεις καλό». Έκανα κακό πήρα παιδί από ξένο άντρα, πέθανε ο δικός μου. Δεν θέλω σου λέω άλλες συμφορές».

«Σιγά μη και φταίει αυτό. Εκείνη τη νύχτα του ξεριζωμού σκοτώθηκε τόσος κόσμος, νομίζεις ότι πέθαναν οι αμαρτωλοί και σώθηκαν οι άγιοι. Μην ανοίξω το στόμα μου και πω καμιά βαριά κουβέντα. Δεν βλέπεις ότι και από εμάς τους ίδιους που ήρθαμε ξεριζωμένοι, κάποιοι με βρωμιές πρόκοψαν, μας πήραν ότι είχαμε φέρει δήθεν για να μας βοηθήσουν. Αυτοί όμως οι άτιμοι τα 'ριξαν σε δουλειές δικές τους και πλούτισαν με ματωμένα λεφτά. Ρίξανε γυναίκες στην ατιμία για ένα κομμάτι ψωμί. Φτου στα καθάρματα», φτύνει στο χώμα.

«Όμως κάνω έτσι γιατί τον ξέρω τον άντρα που λες πριν τρία χρόνια, δούλεψα για λίγο σπίτι του. Όμως πώς και δεν είχες πέσει πάνω του τόσα χρόνια; Αλλά από την άλλη πώς βρέθηκε αυτός στη δικιά μας εκκλησιά, αφού μένει στο κέντρο της πόλης, κοντά στη Δημαρχείο, έχει σπίτι πολυτελείας. Ξέρω που

σου λέω έχω δουλέψει εκεί».

«Καλύτερα που δεν μένει κοντά μας. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Κοτζάμ αξιωματικός του στρατού! Για αυτό δεν τον είχα ανταμώσει ποτέ στον δρόμο μου. Δεν πηγαίνω εγώ στην πλατεία για βόλτα, μόνο στην αγορά για να ψωνίσω και αυτό πολύ πρωί. Η μοδίστρα που δουλεύω δεν είναι της αριστοκρατίας είναι της φτωχολογιάς και έτσι δεν μπαίνω στα σπίτια τους. Ελπίζω μόνο να μη με αναγνώρισε, δεν είμαι όπως ήμουν. Η ταλαιπωρία με έχει αλλάξει και έτσι θα ξεχαστεί το πράγμα».

«Αυτό δεν μπορώ να σου το πω με σιγουριά. Ποιος να ξέρει, μπορεί να σε είδε κάπου και ήρθε στην ενορία μας για να βεβαιωθεί, να ρωτήσει, να μάθει. Μπορεί από την άλλη να ήταν τυχαίο που συναντηθήκατε και κάτι να τον τράβηξε στο παιδί, το ίδιο αίμα. Σου 'πα μπαινόβγαινα σπίτι τους για ένα διάστημα και γνωρίζω πράγματα που θα σου πω για να κάνεις και εσύ το κουμάντο σου. Αυτός όταν ήρθε πίσω λίγο πριν την καταστροφή και πριν κερδίσει τις εκλογές ο Βασιλιάς από τον Βενιζέλο παραιτήθηκε από το στρατό. Τυχερός ήταν όπως μου 'πε η γυναίκα του γιατί ήταν με τους Βενιζελικούς και ακολουθήσαν ενκαταρτίσεις στο στράτευμα. Έβαλε και πλάτη ο πεθερός του που ήταν με του βασιλικούς. Άστα έχουν και αυτοί εδώ τα προβλήματα τους οι μισοί βασιλικοί οι άλλοι από εκεί βενιζελικοί και αλληλοσκοτώνονται. Εγώ τον Βενιζέλο συμπαθώ όσο να το πεις μας βοήθησε περισσότερο, αλλά δεν τολμώ να το πω. Μη και μαθευτεί και δεν με βάζουν στα σπίτια τους οι βασιλικοί να καθαρίζω. Όχι και να χάσω τη δουλειά μου για μια συμπάθεια. Δεν βλέπεις για τα ψηφάλακια πώς έρχονται όλοι στις εκλογές και μετά άρατοι».

«Κυρά-Ανατόλια τα είπαμε αυτά έχουμε την ίδια γνώμη για τους βουλευτάδες, συνέχισε όμως γιατί με έχει φάει η αγωνία».

«Είναι που δεν σε νοιάζει, από μένα μπρε θα κρυφτείς; Το λοιπόν αυτός παραιτήθηκε και ασχολήθηκε με το εμπόριο των καπνών όπως και ο πεθερός του, απ' ότι κατάλαβα αυτός είχε τον παρά. Όταν ήρθε από τον πόλεμο ήταν κακόκεφος, δεν έδινε σημασία στο σπίτι και όλο δούλευε από το πρωί ως το βράδυ. Ούτε διασκέδαση, ούτε βόλτες τίποτα, βάρος κουβάλαγε πολύ. Η γυναίκα του δέχτηκε πίσω άλλον άνθρωπο, δεν τον αναγνώριζε πια. Ούτε και αυτήνα την καλοπλησίαζε».

Έκλεισε το μάτι στη Γιασεμή για να καταλάβει τι εννοούσε, ότι αναφερόταν στα πονηρά της κρεβατοκάμαρης. Ότι δηλαδή αυτός μπορεί και να την ποθούσε ακόμα όταν επέστρεψε από τη Σμύρνη.

«Η ίδια μου τα 'πε δηλαδή, δεν τα έβγαλα από το μυαλό μου. Το 'ρίχνανε ότι είχε ψυχολογικό με αυτά που είχε δει στον πόλεμο και είχε αποχωριστεί τις χαρές της ζωής. Το κακό όμως δεν ήταν αυτό, η συμφορά γίνηκε όταν το μοναχοπαίδι τους αρρώστησε από γρίπη και δεν μπόρεσαν να το σώσουν και πέθανε. Απολάλησαν τότε και οι δυο τους, αυτός δούλευε όλη την ημέρα και έπειτα γύρναγε σπίτι έπινε και έκλαιγε, ότι τον τιμώρησε ο θεός για αυτό που είχε κάνει. Μια φορά μεθυσμένος μου είχε πει ότι είχε αφήσει άλλο παιδί πίσω στη Σμύρνη για αυτό έχασε το δικό του. Η γυναίκα του, καλή κυρία, αρχόντισσα που λένε, είχε κλειστεί στο δωμάτιο, διάβαζε συνεχώς. Ερχόταν και ένας διάσημος γιατρός που είχε καταφθάσει από τη Βιέννη και γιάτρευε τις αρρώστιες της ψυχής. Διαταραγμένη έλεγαν ότι ήταν και της δίναμε συνέχεια κάτι σταγόνες. Μια

μέρα χωρίς να ξέρει κανείς το λόγο έφυγε ταξίδι για πολλούς μήνες, όταν γύρισε αυτή ήταν άλλος άνθρωπος. Είπε ότι θα άλλαζε τα πάντα για να μη θυμάται και στεναχωριέται, έτσι έφυγα από το σπίτι τους και εγώ. Μου φέρθηκαν πολύ καλά, με αποζημίωσαν μου βρήκαν δουλειά επίσης σε ένα άλλο καλό σπίτι και από τότε δεν τους ξαναείδα. Μέχρι σήμερα που μου είπες εσύ αυτά δεν είχα ακούσει ή μάθει κάτι για αυτούς».

Η Γιασεμή άκουγε τόση ώρα αμίλητη ενώ δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια της. Η κακή τύχη δεν είχε χτυπήσει μόνο το δικό της σπίτι αλλά και το δικό του. Τώρα είχε βεβαιωθεί τιμωρία ήταν και για τους δυο τους οι θάνατοι. Τα κρίματά του ήταν μεγάλα. Η Ανατόλια που σκεφτόταν και αυτή περίπου τα ίδια προσπαθούσε να απαλύνει τον πόνο της με παρηγοριές, όμως η Γιασεμή ήταν ανένδοτη.

«Έπεσε πολύ θανατικό και δυστυχία. Κρίμα για κείνον, για τη γυναίκα του, για μένα, για τα δυο παιδιά του, το ένα που χάθηκε νωρίς και το άλλο που βασανίζεται. Όμως γραμμένα είναι αυτά κόντρα δεν μπορούμε να πάμε. Ή μπορούμε τελικά και απλά δεν θέλουμε τα ζόρια; Άμε σπίτι σου κυρά Ανατόλια μου και σε λίγο θα ετοιμάσω το παιδί μου και θα έρθουμε να φάμε, όπως μας έταξες. Τρέχουν τα σάλια μου καθώς σκέφτομαι το αρνάκι με τις μελιτζάνες, με τα μπαχαρικά του, τη σαλτσούλα του. Άμε και θα φέρω μια μποτίλια κοκκινέλι που με φιλέψανε στης μοδίστρας. Δεν είχε μια παράδες να με πληρώσει για ένα στρίψωμα και μου έδωσε κρασί. Τι να κάνω το πήρα από ολότελα, είπε θα μου φέρει κι ένα κοκόρι. Για να δούμε... Και τότε σου ανταποδίδω το τραπέζι».

«Μη τα σιέφτεσαι τώρα αυτά, σιάξου να μη σε δει το παιδί

σου κλαμένη. Εεε μην αργήσετε, ξέρεις πως ο προκομμένος μου άμα γυρίσει από τον καφενέ πεινασμένος, δεν κρατιέται. Να 'ταν τρόπος να τρώει από την πόρτα που θα μπει, να του χω το πιάτο στα μούτρα».

Τα τελευταία λόγια δεν ακούστηκαν καθαρά γιατί είχε φύγει από την αυλή του σπιτιού και ήταν στο δρόμο η Ανατόλια. Η Γιασεμή αφού πήγε να δει μέσα στο σπίτι το γιο της που διάβαζε τα μαθήματά του είχε βγει πάλι και καθόταν μόνη της στην αυλή. Τον είχε λίγο βιάσει να ετοιμαστεί γρήγορα για να φύγουν, καλό φαί τους περίμενε. Κι όπως έφτιαχνε τις πλεξίδες της ακούστηκε ένας χτύπος στην εξώπορτα. Η ίδια απόρησε γιατί δεν συνήθιζε να έχει επισκέψεις και μάλιστα Κυριακή μεσημέρι.

«Τι έπαθε πάλι και γύρισε... Έλα τι θες; Ερχόμαστε σε λίγο σου είπα».

Δεν απάντησε κανείς και την ξύλινη εξώπορτα κάποιος τη σπρώχνει δειλά-δειλά και ανοίγει. Τότε μπαίνει ένας άντρας, είναι αυτός, είναι ο Γιάννος Πανταζής. Η Γιασεμή μένει έκπληκτη, σαν μαρμαρωμένη. Δεν μπορεί να αντιδράσει καν, να αρθρώσει λέξη, να κάνει ένα βήμα. Η ταραχή της μεγάλη, η καρδιά της χτυπά όλο και πιο δυνατά, οι παλάμες της ιδρώνουν, τα πόδια της βιδωμένα στο χώμα. Με ότι κουράγιο της απομένει τον ρωτά:

«Εσύ εδώ»; Αυτός ψύχραιμος την πλησιάζει.

«Με αναγνώρισες λοιπόν!».

«Πώς θα μπορούσα να μη σε αναγνωρίσω. Μη ξεχνάς ότι έχω κάτι δικό σου που θα μου θυμίζει ό,τι ωραίο και ό,τι άσχημο ζήσαμε μαζί. Σταμάτα μην προχωράς άλλο, εκεί καλά εί-

σαι».

« Αλήθεια δεν ηρέμησες από τότε; Ακόμα βγάζεις θυμό!» η φωνή του παραμένει σταθερή. Βγάζει το καπέλο του και κάζεται στη μια καρέκλα και δεν σταματά να την κοιτά.

«Αν ήρθες να με περιγελάσεις δεν διάλεξες καλή στιγμή. Ο θυμός δεν θα μου περάσει όσο ζω, έφυγες χωρίς να σκεφτείς τι θα γίνω εγώ και το παιδί. Όταν ήξερες μάλιστα ότι δεν μπορούσα καν να πω ότι είναι του άντρα μου. Δεν σκέφτηκες αν θα μείνω μόνη μου πώς θα το μεγαλώσω, αν θα ζήσω. Θα μου πεις κι εγώ είμαι υπεύθυνη για αυτά που έκανα. Έπρεπε να ξέρω τη θέση μου, ότι ήμουν μια παντρεμένη γυναίκα, αλλά εγώ δεν την κράτησα. Είπα όμως την πραγματικότητα, ενώ εσύ την έκρυψες. Είχες οικογένεια πίσω στην Ελλάδα και άφηνες να εννοηθεί ότι είχαμε μέλλον μαζί. Αφέθηκα στον έρωτα σου σαν να ήμουν κορίτσι άβγαλτο, λες και η ζωή δεν μου είχε δείξει τα σημάδια της. Λες και οι άντρες δεν μου είχαν δείξει πόσο πρόστυχοι μπορούν να γίνουν. Είχα παντρευτεί έναν άγγελο, έναν αληθινό κύριο, που όταν κατάλαβε τι συνέβαινε με περιμάζεψε και μου ‘πε να μην πικραίνομαι, θα μεγαλώναμε μαζί το παιδί και όλα θα τα ξεχνούσαμε σαν να ήταν ένας επιτάλτης. Όμως για να μας σώσει και να προλάβουμε να φύγουμε έμεινε πίσω και θυσιάστηκε. Θυσιάστηκε για το δικό σου παιδί, για να ζήσει το δικό σου παιδί που εσύ το είχες ξεγραμμένο. Εγώ μπορεί να είμαι μια άτιμη αλλά εσύ είσαι χειρότερος από μένα. Πες μου λοιπόν γιατί ήρθες εδώ».

Η Γιασεμή τώρα πια έχει χάσει την ψυχραιμία και ένα τρέμουλο την έχει κυριεύσει, κάθεται με τη σειρά της στην άλλη καρέκλα αντίκρου του και τον κοιτά. Την κοιτά με αυτό το ύφος.

Αχ πόσο το γνωρίζει αυτό το βλέμμα του, αυτό που μπορεί να σε παρασύρει, να σου υποσχεθεί τα πάντα και μην τηρήσει τίποτα. Θα αντισταθεί γιατί τώρα γνωρίζει και δεν θα έχει καμία δικαιολογία για τον εαυτό της. Σκληραίνει τη στάση του κορμιού της για να δείχνει ανυποχώρητη και δυνατή. Αυτός απτόητος.

«Ηρθα όσο και αν σου φαίνεται απίστευτο, περίεργο, να επανορθώσω. Να σας βοηθήσω, να φροντίσω το παιδί».

«Επειδή δεν σε έχω συνηθίσει στις καλοσύνες σου, πώς θα το κάνεις αυτό; Και για να ‘χουμε καλό ρώτημα πώς μας βρήκες;».

«Ο δάσκαλος είναι φίλος μου και ήθελε να κάνω δωρεά στο σχολείο. Ένα μεσημέρι που τον περίμενα σας είδα. Σε αναγνώρισα αμέσως και το παιδί, αν το παρατηρήσεις μου μοιάζει. Δεν ήταν δύσκολο να μάθω όλες τις λεπτομέρειες, με δυο παράδες ανοίγουν εύκολα τα στόματα. Έμαθα ότι έχεις μείνει μόνη σου με το παιδί και πόσο δύσκολα τα φέρνεις βόλτα. Έτσι σήμερα ήρθα στην εκκλησία για να σας δω και να δει η γυναίκα μου το παιδί».

«Να το δει για ποιο λόγο;», η Γιασεμή τώρα έχει αγριέψει για τα καλά. Ήταν σίγουρη ότι δεν είχε πάει για καλό και ότι σίγουρα δεν ήθελε απλά να τους βοηθήσει χωρίς αντάλλαγμα. Αλλά αυτό που είπε για τη γυναίκα του δεν της άρεσε καθόλου.

«Εμείς το δικό μας παιδί το χάσαμε από γρίπη και της είπα να υιοθετήσουμε ένα από τα προσφυγόπουλα. Καλό θα κάνουμε και θα έχει ένα νόημα η ζωή της πάλι. Ποια επιλογή θα ήταν καλύτερη λοιπόν από τον γιο μου; Φυσικά δεν θα της πω την αλήθεια, αλλά το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο. Θα μεγα-

λώσει όπως του πρέπει, θα έχει το όνομά μου και θα πάρει ό,τι περιουσία έχω. Εσύ θα το βλέπεις όποτε θες, μόνος όρος είναι να μην ειπωθεί ποτέ η αλήθεια, γιατί τότε θα χάσει ό,τι έχει και δεν έχει».

«Παλιάνθρωπε, άτιμε..., η Γιασεμή ούρλιαζε, τον χτυπούσε, τον μισούσε. Ήταν ένας σατανάς με τη μορφή αγγέλου. Παρά- λίγο να πειστεί ότι μπορεί να είχε κάποια αισθήματα για αυτήν, ότι την είχε λυπηθεί και ήθελε να τη βοηθήσει. Όμως αυτός δεν ήταν άνθρωπος, τέρας ήταν. Ήθελε να εκμεταλλευτεί τα πάντα και τους πάντες. Τη Γιασεμή και τη φτώχεια της, τη γυναίκα του, το παιδί του, αρκεί αυτός να τα είχε όλα ταχτοποιημένα.

«Που ήρθες σπίτι μου να μου πάρεις ό,τι μου έχει απομείνει. Καλύτερα σκότωσέ με. Πώς πίστεψες ότι θα δεχθώ; Αν ζούσε το παιδί σου θα ενδιαφερόσουν; Φυσικά και όχι! Δεν θα δεχθώ ποτέ, μόνο πεθαμένη. Εγώ για αυτό το παιδί έκανα τα πάντα εκείνη τη νύχτα, μωρό στην αγκαλιά μου το κράταγα σφιχτά και δεν το άφηνα. Με κλειστά τα μάτια περνούσα πάνω από τα άψυχα κορμιά και από τύχη δεν με έσφαξαν, καθώς έτρεχα στην προκυμαία να γλιτώσω να μπω σε ένα πλοίο. Ολάκερες μέρες και νύχτες το έβαζα στο στήθος μου που στέρευε από την αφαγιά για να μην κλαίει από την πείνα. Μία-μία έδινα τις λίρες μου σε κάθε έναν μεσάζοντα να με πάει λίγο παρακιάτω ώπου να πατήσω γης. Στο καράβι σε μια γωνιά στριμωγμένη με ένα μπόγο ρούχα που και αυτά τα 'χασα στο τέλος, δεν έκλεινα τα μάτια μου μήπως και μου το πάρουνε μέσα στη συμφορά και την αλαλαγή. Γιατί γίνανε πολλά τέτοια πάνω στο χαμό, μανάδες χάσανε τα παιδιά τους. Το παιδί αυτό ζει από το αίμα μου. Αν το θες, να πάρε το μαχαίρι που έχω πάνω στο

τραπέζι και σκοτώσέ με, αλλιώς φύγε και μη ξανάρθεις. Γιατί τότε θα σε σκοτώσω εγώ».

Την έχει πιάσει υστερία και γελάει ειρωνικά.

«Πόσο χαζή είμαι και πόσο ξεγελάστηκα άλλη μια φορά. Για ένα λεπτό πετάρισε η καρδιά μου ότι μπορεί να αλλάξεις και τελικά να μας βοηθήσεις. Όμως ο άνθρωπος δεν αλλάζει. Νοιάζεσαι για το τομάρι σου και τίποτε άλλο, εγωιστής και γαϊδούρι είσαι για να μην πω τίποτα χειρότερο. Φύγε γιατί θα έρθω να τα πω όλα στο σπίτι σου και τότε θα δεις που θα βρεθείς. Ξέρω ότι όλη η περιουσία είναι του πεθερού σου. Έμαθα πολλά και εγώ για σένα, έννοια σου».

Αυτός σηκώνεται όρθιος, φοράει το καπέλο του και ύψος απειλητικό της απαντά:

«Μαζί μου δεν μπορείς να τα βάλεις και θα μετανιώσεις για αυτά που είπες. Δεν θα σε ενοχλήσω ξανά. Θα με θυμάσαι όμως κάθε φορά που δεν θα έχεις να προσφέρεις στο παιδί σου, που θα το βλέπεις να στερείται. Αυτή θα είναι η τιμωρία σου. Σου υπόσχομαι ότι δεν θα σε ενοχλήσω ξανά και θα χαιρόμαι με την κατάντια σου».

Τον σπρώχνει με βία να φύγει από την πόρτα και την κλείνει στην πλάτη του.

«Φύγε και εσένα η τιμωρία σου θα είναι να ξέρεις ότι έχεις παιδί και να μη το βλέπεις. Μπορεί να μην έχω λεφτά, του προσφέρω όμως αγάπη και θα τον κάνω άνθρωπο. Κάτι που εσύ δεν θα γίνεις ποτέ».

Κλείνει την πόρτα καλά με τον σύρτη και την κλειδώνει. Σκέφτεται φωναχτά:

«Αυτός είναι πολύ επικίνδυνος άνθρωπος, θα φτιάξω τα

πράγματα μας και θα φύγουμε κρυφά, σε άλλη πόλη, βόρεια να μη μας ξέρει κανείς και να μη το μάθει. Θα πω ψέματα ότι μας κλέψανε και δεν έχουμε χαρτιά. Έτσι θα γράψω το παιδί σε άλλο σχολείο χωρίς να ζητήσει κανείς πιστοποιητικά. Ούτε η Ανατόλια θα ξέρει τίποτα. Ευτυχώς έχω κάτι οικονομίες».

Βγάζει από το στήθος της ένα πουγκάκι με λεφτά, το κουνάει και ακούγεται ο θόρυβος από τα κέρματα. Έχει οπλιστεί δύναμη, κουράγιο. Πρέπει να τρέξει να σωθεί και πάλι. Πάει να ετοιμάσει το παιδί και να φύγουν όσο πιο γρήγορα γίνεται. Εμπιστοσύνη δεν του έχει, μπορεί να επιστρέψει σύντομα. Η μοίρα της γραμμένη στην καρδιά της.

«Δεν φοβάμαι τίποτα. Μια φορά πρόσφυγας, μια ζωή πρόσφυγας!».

ANIMA FREE EBOOK

